

Һораузарға яуап бирер алдынан инструкцияны иғтибар менән укып сығығыз.

Башкорт теле буйынса Акмулла олимпиадаһының был турында текст буйынса эш тәкдим ителә. Бирелгән тексты иғтибар менән укып сыккандан һуң 20 һорауға яуап бирергә кәрәк буласак, улар өс өлөшкә бүленә. 1-се (А) өлөшөндә һайланма яуаптар менән тест тәкдим ителә. Был теста 10 һорау, һәр һорауға 4 төрлө яуап килтерелә, шул яуаптар араһынан 1 дөрөс вариантты һайлап, һез яуаптар бланкыһында ошо эшкә тәғәйен шакмактарҙа тамға куйырға тейеш булаһығыз.

2-се (В) өлөшөндә 6 эш бирелә. Һорауҙары менән яуаптары ярашкан варианттарҙы һандар һәм хәрәфтәр тәртибендә бирергә кәрәк була.

3-сө (С) өлөшөндә һораузарға ҡыска ғына яуаптар бирергә кәрәк буласак, был яуаптар һүзәрҙән йәки һүзбәйләнештәрҙән тороуы мөмкин, яуабығыз 17 знактан артмаһын.

Принтерҙан сығарып алған яуаптар бланкыһында үзегеҙ тураһында мәғлүмәттә, һораузарға яуаптарҙы тултырғандан һуң, был бланкыны сканер аша үткәреп (бик булағанда фотоға төшөрөп), электрон вариантын сайтка элергә тейеш булаһығыз. Сканкопияғыз (фотокопияғыз) бик асыҡ, таза һәм укымлы булһын. Уңыштар һезгә!

Текст

(1) Без бер төркөм балалар менән ауыл эргәһендәге тау башына мендек. (2) Был тауҙы Йылайыр һыуы урап үтә лә Мәксүттең икенсе яғына килеп сыға. (3) Тау башынан байтаҡ ерзәгә түбәләр, аралыктар, каялар күренә. (4) Шуларҙың һәр береһенең исеме генә түгел, легендаһы йәки тарихы бар. (5) Зурырак балалар, бер-береһенең һүзен төзәтә-төзәтә, ул легендаларҙы һөйләп тә бирҙеләр. (6) Быуаттар төпкөлөнән килгән был хикәйәләрҙә ғәзеллеккә, батырлыҡка, азатлыҡка күпме мактау йырлана! (7) Шундай данлыҡлы ерҙә тыуып үсеүҙәре менән балалар бик ғорур ине.

(8) Тау итәген төшкәс, балалар йүгерә-атлай сәскә йыйырға тотоналар. (9) «Сәскә араһында йәшәп тә, сәскә менән шул тиклем мауығалармы икән ни? — тип уйлап куйдым. (10) — Хатта малайҙары ла... » (11) Сәскәле ялан буйлап без зыярат эргәһенә килеп еттек, һәм ҡапыл балалар төрлөһө төрлө ерҙән зыярат кәртәһенә үрмәләргә тотондо. (12) Мин шунда ғына баяғы сәскәләрҙең кемдәр өсөн өзөлөүөн аңланым. (13) Был кәртә арьяғында бит күбәһенең олатайҙары һәм өләсәйҙәре ята. (14) Улар эргәһенән балалар ғәмһез генә үтеп китә алманылар, кәберҙәргә сәскәләр һалып сықтылар. (15) Тимәк, шулай өйрәтелгәндәр улар.

(16) Мин был язмаларымды күңелһезерәк урында, зыярат эргәһендә тамамлайым. (17) Әммә халықтың быуындан быуынға күсеп килгән һөңкә һәм үлемһез рухы тураһындағы яҡты уйҙар менән тамамлайым мин уларҙы.

(Мостай Ҡарим)

1-се өлөш

Был өлөштә 10 һорау, һәр һорауға 4 төрлө яуап килтерелә, шул яуаптар араһынан бер генә дөрөс вариантты һайлағыз

A1 2-се һөйләмдә алмаштың төркөмсәһен билдәләгеҙ:

1. Билдәһезлек алмашы	3. Билдәләү алмашы
2. Зат алмашы	4. Күрһәтеү алмашы

A2 12-се һөйләмдәге өзөлөүөн һүҙе ҡайһы юлда ялғаузарға дөрөс бүленгән:

1. Өзөлөү-ен	3. Өз-өл-өү-е-н
2. Өзөл-өүен	4. Өз-өлөүен

- A3 12-се һөйләмдә бирелгән исем кылымдың йүнәлешен билдәләгез**
 1. Төп йүнәлеш 3. Кайтым йүнәлеше
 2. Төшөм йүнәлеше 4. Йөкмәтеү йүнәлеше
- A4 6-сы һөйләм составы буйынса ниндәй төргә карай?**
 1. Ике составлы һөйләм 3. Билдәһез эйәле һөйләм
 2. Билдәле эйәле һөйләм 4. Эйәһез һөйләм
- A5 15-се һөйләмдә эйә ниндәй һүз төркөмөнән килгән**
 1. Эйәһе юк 3. Сифаттан
 2. Исемдән 4. Алмаштан
- A6 8-се һөйләмдә хәбәр ниндәй заманда тора?**
 1. Үткән заман 3. Хәзерге заман
 2. Киләсәк заман 4. Заман менән үзгәрмәй
- A7 14-се һөйләмдә сәскалар тигән һүз ниндәй килештә тора?**
 1. Төп килеш 3. Төшөм килеш
 2. Төбәү килеш 4. Сығанак килеш
- A8 5-се һөйләмдә сифаттың дәрәжәһен билдәләгез**
 1. Төп дәрәжә 3. Азһытыу дәрәжәһе
 2. Артыклык дәрәжәһе 4. Сағыштыру дәрәжәһе
- A9 14-се һөйләмдә гәмһез һүзе ниндәй һүз төркөмөнән?**
 1. Сифат 3. Исем
 2. Рәүеш 4. Кылым
- A10 11-се һөйләмдән төрөн билдәләгез**
 1. Ябай һөйләм 3. Теркәһесле тезмә кушма һөйләм
 2. Эйәртеүле кушма һөйләм 4. Теркәүесһез тезмә кушма һөйләм

2-се өлөш

Был өлөштә 6 эш бирелә. Нораузары менән яуаптары ярашкан варианттарзы һандар һәм хәрәфтәр тәртибендә бирегез

B1 6-сы һөйләмдә һүзәрзең һүзьяһалыш юлдарын билдәләгез

1	ғәзеллек	А	Ялғау кушыу юлы
2	батырлык	Б	Һүзәр кушыу юлы
3	йырлана	В	Мәғәнә күсеше
4	төпкөл	Г	Яһалма һүз түгел

B2 16-сы һөйләмгә ярашлы һүзбәйләнештәр төзөгөз

1	Мин	А	язмаларымды
2	был	Б	тамамлайым
3	язмаларымды	В	эргәһендә
4	зыярат	Г	урында

B3 Тәүге дүрт һөйләмдә ниндәй ярзамсы һүзәрзе күрәһегез?

1	1-се һөйләмдә	А	теркәүес
2	2-се һөйләмдә	Б	бәйләүес

3	3-се һөйләмдә	В	киҗәксә
4	4-се һөйләмдә	Г	ымлык

В4 3-сө, 4-се, 5-се, 6-сы һөйләмдәрзә өтөрзәрзә куйылышын аңлатыгыз

1	3-сө һөйләмдә	А	Айырымланған хәл әйтеме
2	4-се һөйләмдә	Б	Тиң киҗәктәр
3	5-се һөйләмдә	В	Инеш һүз
4	6-сы һөйләмдә	Г	Кире хәл

В5 Тәүге өс һөйләмдә сифаттарзың мәгәнәләрен билдәләгез

1	төркөм	А	Күләме ягынан билдәһен
2	эргәһендәге	Б	Урынға мөнәсәбәтен
3	байтак	В	Вакытка мөнәсәбәтен
4	ерзәге	Г	Сифат түгел

В6 Текста кулланылған һүзәрзә мәгәнәләре менән тап килтерегез

1	итәк	А	Үлгән кешеләрзә күмә торған урын
2	түбә	Б	Таузың асқы өлөшө
3	зыярат	В	Таузың иң өскө өлөшө
4	аралык	Г	Таузар араһындағы буш урын

3-сө өлөш

Һораузарзы укыгыз һәм яуаптар бланкыһында ошо эшкә тәғәйен шакмактарза өлгөгә ярашлы яуаптарын языгыз. Яуаптарыгыз һүзәрзән йәки һүзбәйләнештәрзән тороуы мөмкин, яуабыгыз 17 знактан артмаһын

- С1** Данлыклы ерзә тыуып үсеүзәре менән балалар ниндәй тойго кисерә?
- С2** Текста балаларзың ниндәй сифаттары тасуирлана?
- С3** Ялғаузарзың берендә [у], [ү] өнө урын алһа, артабан ирен гармонияһы һакланмай. Был кағизә текстағы ниндәй һүзгә тап килә?
- С4** *Ғәзеллек* һүзенең синонимдарын языгыз.

c

c